

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИТ СВАКИ ПУТ.

ЂУРАЋ БРАНКОВИЋ.

НАРОДНА ОПЕРА У 3 ЧИНА ОД ВЕЛИМИРА ЋОРЋЕВИЋА, ГЛАЗБА ОД ИВАНА ПЛ. ЗАЦА.

(Наставак.)

Челебија.

Сабор се куши.

(Мурат и Челебија стану десно преко од престола.)

ПРИЗОР 3.

Ђураћ Бранковић у свечапом оделу, за њим Гргур, Стеван и Лазар, великаши, народ. На послетку Мара и Јевросима. Ђураћ одлази на престо.

Ђураћ.

Велможе моји!

Данас вам важан доносим глас!

Страхотна крвца земљом што нам је

Протекла, преста тећи тај час —

Кукавне мајке не плачу више:

Страшно не јечи народа вај,

С Турцима мир је, ал' тешком жртвом

Куписмо мир тај, народе мој!

Најлепшег цвећа пупољка красни

Том се је жртвом смалио број,

Гргур и Стеван, синови моји,

Таоци мира, одлазе сад

За јемство збиљне намере наше,

Турскоме цару у Стамбол-град.

Слободом желе услузи роду

Подигнут' сјајни велики свод,

Да се на њему оснује срећа,

Будућност сјајна за славни род.

Витези силни! Јунаци дични!

Једне смо мајке синови сви,

Душом смо једном дисати вични,

У нама крвца једнака ври.

Гледајте пример данашње жртве,

Она нег буде сјајан вам знак,

Како се љуби слобода, народ,

Подигне темељ за живот јак!

Браните живот нашему роду,

Браните вазда дичну слободу!

Лазар.

Синови верни славне нам мајке,

Знадемо добро положај твој,

Потребан мир је, земља је слаба,

Ал' ипак страشان предлог је твој!

Све друго, све,

Синове не!

Велможе.

Све друго све,

Синове не!

Ђураћ.

Добра сте деца доброга оца,

Хвала вам браћо на савет тај!

Земља ми беше крај деце моје

Пресветог неба пресвети рај,

А сада тужан —

Гргур.

Чујдер ме оче!

Послушај гласак сина ти твог:

Ми смо се својски зарекли роду,

— Ког нека чува превечни бог!

Да ћемо златну бранит' слободу,

Да ћемо живот уложит' тај,

Само да земљи дигнемо сјај,

Реци ми брате није ли тако?

Стеван.

Да, оче драги, тако је, тако!

Гргур.

Опрости дакле, премили оче,

Немој да пустиш срцу ти тек,

Лазару тако зборити поче

Срце за нама, то није лек.

Пусти нас, оче, судбини нашој

Пусти нас сутра чим сване дан
На дужност нашу! Ми ћемо ићи,
У турског цара тамнични стан.

Стеван.

Премили оче! Добро ти знаш,
Не твој, но рода живот је наш.
Пусти нас дакле чим сване дан
Турскоме цару ићи у стан!

Ћураћ (узвишеним чувством.)

Чустели људи, тако вам бога,
Ово су синци очинства мога,
Такве где жеље душа развија,
Ту се за цело срећа развија. (Лазару)
Лазаре верни уста му пусти
Одлазак деце нека изустити. (Синовима)
Пре нег што сване сутрашњи дан,
Збогом ми пођ'те у царев стан!

Велможе (усхитом.)

Где се такав понос каже,
Ко што чусмо овај час,
Ту нека ћути срце наше,
Нек у грудма заспи глас!
Кад синови деспота нам
Својевољно иду там'
Да подигну из нова нам
Родољубног чувства плам,
Нек и нам заори душа:
„За крст часни и за род!“
Бог их живи, благослови
Подузећа њиног плод!

Ћураћ (силази са престола с великим поносом.)

Синови драги! Витези силни!
Поноси красни срца ми мог,
Ходите амо, благослов прим'те
За спомен дела великог тог.
(Гргур и Стеван вљекну, Ћураћ их благосиља.)
Превечни боже! Господе света!
Молитву прими у овај час,
Благост и љубав ули у срца
Синова мојих! Кроз живот вас
Нека им буде домовно чувство
Најлепши, сјајни, најсветиј' жар!
Нека им буде узајмна слога
Душе им чисте искрени мар!
Нека се братски одзивљу браћи,
Истини нека подигну свод,
Праведност свету нека си стеву
За земљу своју, за њезин род!
Будите сретни, децо ми мила,

Чувајте увек поштени глас,
Скоро ће душа Ћурђева заспат'
Влада ће тада пасти на вас,
Земљу не дел'те, остајте своји,
Неслога никад нек вас не двоји!
Живи ми били!
Сретни ми били!

(Гргур и Стеван устану и грле се са оцем.)

Челебија (Мурату.)

Каура слушај, царе,
Какве ти шаље даре!
Каур већ пада клети,
Слављен си Алах свети!

Мурат.

Не парај јадно срце још више,
Од туге једва душа ми дише.

Ћураћ (Лазару.)

Лазаре дај ми уговор мира!
(Лазар метне уговор на сто, Ћураћ потпише)
Нека сад дође турскога цара

Посланик.

(Мурат приступи и потпише, Ћураћ видећи потпис зачуђено.)

Главом зар царе овде?

Добро ми дош'о Мурате силни!

(Мара врисне и полети Ћурђу, падне на колена, Велики зубор.)

Мара.

Не „добро дош'о“! премили оче,
Несрећа он је дома ти твог,
Не пуштај децу његовом двору,
Ако знаш шта је небо и бог!
Сумња ми страшна продире душу,
Човек тај није пријатељ твој,
Њега облеће цаклене злоће,
Бездела страшних силени рој!
Не пуштај оче, синове твоје!
Не пуштај оче, браће ми моје!

Ћураћ (подигне Мару.)

Устани, ћери, не тугуј тако,
Султан је добар, добар је јако,
Он ће ти браћи помоћније бити,
Он ће их увек верно да штити.

Мара (загрли Гргура и Стевана)

Несретна браћо! сестра вас веће
Никада више грлити не ће!

Јевросима.

Лепши од дана беше ми прије!
Од кад се у њем турски цар крије,
Лик му је гадан, жвак се гадан,
Поглед му хладан,

Хајдемо, хајд'мо,
Одавде хајд'мо! (Одлази са Јевросимом.)

Ђурађ (Мурату)

Опрости царе за случај овај,

Тренутци то су млађаних груди,
Пријатељ буди мени и остај,
Те случај овај пријатно суди.

(Свршиће се.)

Д М С Т Ш Ђ Ш.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШЕ.

(„Френолог“), шала у 1. радњи, написао Јустус (граф Гејза Зичи) с мађарског превео Александар Сандић, приказана је на нашој позорници 11. априла.

Маркиз Делор (Суботић) одао се и душом и срцем френолоџији, тој новој науци, ако се сме назвати науком, што по округлини дубање суди, каква је у ког човека душа. Та је наука тако занела Делора, да је заборавио и на своју породицу, своју красну жену Аделу (Маринковићку) и своју умиљату ћерку Марију (Сајевићку), те их вукари са собом по свету, изучавајући разне облике дубања: „Наука је као и права жена, она је бесцен-благот, па кога изабере, хоће да је цигло њен и ничији више,“ — то је уверење френолога Делора у преводу сандићевом. У разговору о тој досадној страсти оца јој, изда се кћи матери, да је у ње слика једног младог човека, који се у њу заљубио на железници на први поглед, и већ је хтеде испросити, да нису кола одјурила. Оне у речи, али ево нас на врата: то је Арманд (Сајевић), тражећи своју невесту. Чим опази Марију, одмах је испроси у матери, која пристане чим види, да је Ђерци по вољи, и кад дозна да је Арманд син њене пријатељице Кларисе, само вели, треба још оца приволети, што ће, због френолоџије, мало потеже бити. Арманд се подухваћа посла, те напопадне френолога с очију. Овај, мислећи да има посла с лудим човеком, зажели опипати просиоцу главу, па за то се учини, као да хоће да га благослови. Кад Арманд види, с каквим човеком има посла, науми га излечити од френолоџије, која му у сваком особењаку казује будалу. Тога ради напише Делору позив на игранку у — лудницу, као надзорник, а упути га у дворца конзула (Недељковића), свога рођака, који истог вечера приређује игранку. Делор се оберучке прихвати прилике такој лепој студији и дошавши на игранку мисли, да има са самим лудима посла, разговара се са сваким, као са лудом, чина сваког по глави, и т. д. док се тако не заплете у бруку, да га само Арманд може исплести, који то и учини, те излечи Делора од френолоџије, али — по цену маријине руке.

Као што се већ из те кратке приповести види, замишљао је ове у своје време по свима пештанским листовима хвалене и прехвалене шале мађарскога грофа, врло плодне комичким појавама, поједине су појаве и ситуације до дна испрљене, значаји су, па и споредни н. пр. музичара Тонике (Рашић), доследно израђени, према значајима и појавама удешени. Па ипак том „френологу“ нема основа, то је онај „чардак ни на небу ни на земљи.“ Најсмешније је помислити, да је „френолога“ писао Мађар. Писац је смерао, да се руга претераној занатности за науком. Тога ради је изабрао френолоџију,

нову, необраћену, нејаку науку. Али на што то Мађарима? Зар мађарски народ ваља лечити од сувишне науке? Писац је очевидно увидео незгоду, те за то је преселио свога френолога у — Французе. Ал' нама се чини, као да му ни тамо нема места. Маркиз Делор није Француз: таке засукане теоретике рађа сама сиваста Ђерманија. Ни Арманд није Француз: тако се може понашати само Енглез или права будала. У осталом армандов значај, појава и позив у драматском заплету врло мирише на Рафаила у „леку од пуница“. Реминисценција је очевидна. Те тако „Френолог“ може бити комедија будућности, као вагнерова музика, кад се изједначе особине свију народа; али онда ће нестати и оне комике, која данас извире из заноса за френолоџијом. За сад је френолог интернационална комедија, „чардак ни на небу ни на земљи.“

Преводу се види, да га је писао поуздан зналац језика, ал' и новајлија на позорници. Онај исти стил, што понемаченој отменој мађарштини долази лак и природан, чини се непоковареном српском слушаоцу мало стран и потешак. Преводилац је превео „Френолога“ граматично са свим чисто и тачно, само још да нам га је и стилистично посрбио. У осталом то је први посао од те врсте А. Сандићу за позорницу, а ми смо уверени да се по другоме већ не ће познати, да је — тек други.

Што се тиче глумљења, морамо признати, да је ова приказа „Френолога“ и целином и појединце најбоља од свију прв и приказа, што смо их могли гледати на нашој позорници. Суботић је показао, да је исто тако дорастао изискивању отменог салонског живота, као замашнијим драматским појавама. — Сајевић је прилично надвладао и по српскијега глумца велику говорну тешкоћу своје улоге. — Рашићу је Тоника дао прилику, да напери замашно оружје своје комике на веселост публици. Женске улоге нису ни једној глумици дале прилике већем полету. Једној од оних трију „девојчица“ што није могла, а да се не насмеши на магнетисање френологово, препоручујемо, да се што чешће дружи с Рашићем, или њему равнима, не би ли отуглала према свему, што је смешно.

Пре „Френолога“ гледасмо „Шарапа“, у ком су се као обично одликовали својом карактеристичном игром чича Папца (Соколовић) и Ана (Ј. Поповићева.) У улози савкиној ступила је први пут на позорницу г. Ј. Латинчићева, и била је доста жива и окретна. Г. Ј. Латинчићева је пријетна појава на позорници, њ и орган јој је пријетан, па ће се тако моћи може бити дотерати за добру глумицу временом. Бојовић је као Станко показао леп напредак у приказивању младих љубавника. — 3 —

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

52. ПРЕДСТАВА

У НОВОЈ ПРЕТПЛАТИ 12.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 15. АПРИЛА 1873.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПРВИ ПУТ:

К Р А Љ А М П

ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, ОД В. ШЕКСПИРА, ПРВИ ЧИН ПРЕВЕО Л. КОСТИЋ, ПРВУ ПОЛОВИНУ ТРЕЋЕГА ЧИНА А. ХАЏИЋИЋИЋ, А ОСТАЛО Ј. Д. СТЕВАНОВИЋИЋ, ЗА СРПСКУ ПОЗОРИШНИЦУ УДЕСИО А. ХАЏИЋИЋИЋИЋ.

О С О Б Е:

Лир, краљ од Британије	Суботић.
Краљ француски	Божовић.
Кнез бургундски	Рашић.
Кнез од Корнвала	Пешић.
Кнез од Албаније } зетови краља Лира.	Станчић.
Гроф Кент	Зорић.
Гроф Глостер	Лукић.
Едгар, син му	Недељковић.
Едмунд, ванбрачни син глостеров	Марковић.
Куран, дворанин	Степић.
Освалд, дворски управитељ гонерилин	Петровић.
Дворска будала	Сајевић.
Старац, закупник на добру глостеровом	* * *
Лекар	* * *
Капетан	* * *
Племић из еорделијне пратње	* * *
Гласник	* * *
Гонерила	Соколовић.
Регача } лирове кћери	Ј. Маринковића.
Корделија }	Ј. Сајевића.
	Л. Маринковића.

Пратња лирова, витезови, гласници, војници. — Збива се у Британској.

Умољавају се сва г. г. претплатници, који још нису своје претплате исплатили, да изволе то учинити или у вече на каси, или у трговини ћири Поповића и друга му.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 новч. а. вр. у српској народно задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

Од „Зборника позоришних дела“ изашло је досад шест свезака. У првој је свесци „Школски надзорник“, у другој „Шаран“, у трећој „Честитам“ и „Француско-пруски рат“, у четвртој „Краљева сеја“ у петој „Максим Црнојевић“, а у шестој „Избирачица.“ Прве две свеске стоје 20 новч., трећа и шеста 30 новч., четврта 50 новч., а пета 40 новч. а. вр.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.